Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 68. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го КВІТНЯ (APRIL) 1955. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 68. VOL. LXII.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ПАРИЗЬКІ ДОГОВОРИ

ЗГІДНО З ЦИМИ ДОГОВОРАМИ ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА СТАЄ СУВЕРЕННОЮ ДЕРЖАВОЮ; ХОЧ КІНЧАЄТЬСЯ ЇЇ ОКУПАЦІЯ, ТО ЗДА МАЮТЬ ПРАВО І НАДАЛІ ЗАТРИМАТИ ТАМ СВОЇ ВІЙСЬКА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер підписав договори про суверенність та озброєння Західньої Німеччини і тим способом закінчив їх ратифікацію урядом ЗДА. Разом із президентом підписав ці Паризькі договори і державний секретар Джан Ф. Доллес. Ці договори ратифікував Сенат минулого тижня більшістю 76 до 2 голосів. Президент заявив після підпису цих договорів до державного секретаря таке: „Це те, для чого ми працювали дуже довгий час". Акція за включення Західньої Німеччини до Північно-Атлантійського Оборонного Пакту закінчилася 9 років і 11 місяців після того, як у 1945 році безумовно піддалася Німеччина Західнім Союзникам. Капітуляцію Німеччини прийняв в імені Айзенгавера, тодішнього головного команданта збройних сил генерал Волтер Беделл Смит, шеф штабу генерала Айзенгавера. Досі Паризькі договори ратифікували вже всі держави, члени НАТО, крім Данії і Голляндії, які мають це зробити в найближчому часі. Найбільше клопотів із ратифікацією цих договорів було у Франції і Німеччині. Президент і державний секретар підписали три окремі договори. Два з них потребували попередньої ратифікації Сенату: один договір про закінчення окупації Західньої Німеччини та про її повну суверенність і другий, який дозволяє Західній Німеччині бути членом НАТО. Третій договір не вимагає ратифікації Сенату і він дозволяє на те, що ЗДА можуть затримати свої збройні сили в Західній Німеччині без огляду на те, що закінчилася окупація цієї країни. Президент був у дуже доброму настрої, коли велике число часописних репортерів і фотографів ввійшли до його бюра, щоб бути присутніми під час цієї церемонії та поробити фотознімки. Президент сказав, що це був найважніший договір, який він колибудь підписав, і ця хвилина нагадала йому давні дні, коли деякі королівські голови держав були присутні під час подібних церемоній.

Айзенгавер проти непотрібних балачок про військові справи і таємниці

Вашингтон. — Президент Айзенгавер стурбований надмірним відпливом важливих військових інформацій до Совєтського Союзу. На його думку в З'єдинених Державах забагато говориться про військово важливі справи і з цього користають у великій мірі большевики. В цій справі відбув Айзенгавер декілька конференцій з секретарем оборони Чарльзом Е. Вилсоном і домагався негайного припинення відпливу військових інформацій з Пентаґону. Президентові йде не так про свідоме шпигунство в користь Совєтського Союзу, як про непотрібне і надмірне передавання інформацій про військові справи до публічного відома. Американська преса дискутує широко одержані інформації і з цього вміють користати большевики. Також незадоволений Президент з публікування фотографій військових об'єктів і винаходів таких, як наприклад, атомового підводного човна „Навтілюс", становищ протилетунських ракет „Ніке" та інших ракет. Всі ці інформації виходили з Пентаґону цілком офіційно.

Ґенерал Тейлор на місце генерала Ріджвея?

Вашингтон. — Представник армії заявив, що ці тільки спекуляційні вістки, а не правда, коли говориться або пишеться про те, що генерал Максвелл Д. Тейлор мав би зайняти місце генерала Метьюю Б. Ріджвея, який тепер є шефом штабу армії. Генерал Тейлор займає становище команданта збройних сил ЗДА на Далекому Сході. Представник армії твердив, що „досі ще немає рішення, хто буде наступником генерала Ріджвея". Дехто передбачає, що місце генерала Ріджвея мав би зайняти генерал Алфред М. Ґрунтер, який тепер займає становище головного команданта союзних військ в Европі.

В АМЕРИЦІ

● **У Бріджтоні, Мейн,** померла 100-річна Джуліє М. Чедбари, яку вважають за найстаршу американську журналістку, що працювала на цьому полі до самої смерти. Вона почала журналістичну працю в 1912 р. Її вважали також за найстаршу особу, яку вилікувано з недуги пістряка ще двадцять років тому.

● **В Ню Йорку** будуватимуть новий будинок при Парк евеню і 53-й вулиці, який коштуватиме 30 мільйонів долярів. Цей будинок займатиме площу цілого бльоку і матиме 35 поверхів.

● **Д-р Томас Френсіс** 12 квітня через телевізійні стації інформуватиме лікарів про успіхи щеплення проти дитячого паралічу, переведеного в минулому році. Тоді щепили дітей сироваткою д-ра Солка.

● **Міський суддя** в Ню Йорку визнав винним 26-річного інженера Алексіса Ґая Оболенського, який походить з російської аристократичної родини і 16 разів порушив правила їзди автом. Адвокат підсудного заявив, що його клієнт не легковажить закони, але слабує на брак пам'яті.

● **Поліція в Буенос Айресі,** Арґентина, таки дозволила на традиційну процесію католицьких робітників у Великий Четвер, але з умовою, що йтиме вона не головною вулицею, а бічними. Ця традиційна процесія відбувається вже протягом 53-х років. Процесія йшла таки головною вулицею всупереч поліційній забороні.

● **Розведена дружина Антоні Ідена,** яка після розводу в 1950 році живе в Ню Йорку, заявила на вістку про те, що її бувший чоловік став англійським прем'єром: „Я дуже тішуся, що Антоні дійшов до цієї, ним заслуженої почести, і бажаю йому успіху та щастя".

● **Віце-президент** Ричард М. Ніксон ввів у Капітолі новий звичай: він сидів у своїм бюрі і стисканням руки вітав усіх відвідувачів. Йому прийшлося подати руку тисячі людей, які оглядають будинок Капітолю під час Великодніх ферій членів Конґресу.

● **Крайова Рада Молочарень** повідомляє, що американці спожили в 1954 році 67 більйонів фунтів молочних продуктів, це значить, що на кожну особу в минулому році припадало 410 фунтів.

● **В пресі** появилася була вістка про те, що в Венесуелі знайдено діямант на 690 каратів. Фахівці стверджують, що це не діямант, а хемічно чисте залізо.

ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ БАЖАЄМО УСІМ НАШИМ СПІВГРОМАДЯНАМ, ЯКІ ОБХОДЯТЬ ВЕЛИКДЕНЬ ЗА НОВИМ СТИЛЕМ!

ПЕРЕМОГА РОБІТНИКІВ ҐУМОВОЇ ІНДУСТРІЇ ПО СІМОХ ДНЯХ СТРАЙКУ

Ню Йорк. — Вночі з четверга на п'ятницю дня 8. квітня закінчився семиденний страйк робітників ґумової індустрії, в якому брало участь 33,000 робітників з дев'ятнадцяти фабрик „Юнайтед Стейтс Раббер Компані". В Дітройті страйкувало 6,000 робітників, в нюйоркській області 3,000 робітників. Робітники страйкували не за підвишку платень, але за збільшення часу щорічних вакацій та інші удогіднення. Переговори між представниками ґумової компанії закінчилися підписанням домови, в якій признано робітникам чотири тижні вакацій після 15 років праці (досі вони мали тільки три тижні), додаткову платню за святкові дні і виплату заробітньої платні за ті дні, коли хтось з робітників покликаний як присяжний до суду. Добилися робітники ще й інших удогіднень, але про них ще не подано до відома. „Юнайтед Стейтс Раббер Компані" є головним постачальником ґумових автових опон для Дженерал Моторс і семиденний страйк ґумових робітників почав уже дошкулювати автовій індустрії: Дженерал Моторс був примушений постачати авта без запасових автових опон.

Автові робітники почали боротьбу за річні платні

Дітройт. — Спілка Автових Робітників, член КІО, почала давнозаповіджену боротьбу за ґарантію річних платень своїх членів. Ця боротьба ведеться в формі переговорів між Спілкою Автових Робітників і фірмою Дженерал Моторс в справі відновлення контракту, який після п'ятирічного існування кінчається 29 травня цього року. В новому контракті автові робітники бажають мати заґарантовані річні платні. Це домагання автових робітників підтримує Конґрес Індустріяльних Організацій, до якого належить Спілка Автових Робітників, а також і Американська Федерація Праці. Волтер Рутер, голова Спілки Автових Робітників, заявив у Вашингтоні, що, на його думку, автові робітники виграють бій за ґарантію річних платень, а пізніше цю ґарантію мусітимуть призначити робітництву і інші промисли. 14 квітня Спілка Автових Робітників починає в цій справі переговори з фірмою Форд Мотор Компані, з якою контракт кінчається 1 червня цього року. Боротьба за ґарантовані річні платні для робітництва почалася між великими робітничими організаціями і промисловими фірмами. Зорганізоване робітництво прикладає до цих змагань велику вагу.

Корсі звільнений з становища дорадника для іміґраційних справ

Вашингтон. — Едвард Корсі заявив на пресовій конференції, що його вже поінформовано про те, що він буде звільнений 10 квітня з становища дорадника для справ іміґрації, яке займав впродовж трьох місяців в державному департаменті. Корсі є республіканцем, і давніше він був комісарем для промислових справ в Нюйоркському стейті. Він заявив, що Доллес плянує затруднити його на іншому становищі, але він сам ще не знає, чи прийме цей новий пост. Проти Корсі були закиди демократичних членів Конґресу, які закидали йому, що він ще в 30-их роках мав зв'язки з тими організаціями, які належали до прокомуністичного фронту. Корсі рішуче заперечував правдивість цих оскаржувань. Корсі сказав, що асистент державного секретаря Лой Гендерсон повідомив його, що той пост, який Корсі зайняв був 10 січня в державному департаменті, буде зліквідований 10 квітня, і не буде більше відновлений. Корсі твердив, що державний департамент не звільняє його з огляду на брак його льояльности, тільки тому, що ліквідується той пост, який він досі займав. Голова Правничої Підкомісії в Палаті Репрезентантів конґресмен Волтер ще три дні тому поновив закиди нельояльности на адресу Корсі. Слідство в цій справі ще не закінчене.

Українські мистці підготовляють нові виставки

Ню Йорк. — В неділю, 3-го квітня, відбулося тут в Об'єднанні Мистців Українців в Америці засідання мистецького жюрі, яке розглянуло твори, надіслані на чергову збірну виставку українського мистецтва, що відкриється 17 квітня (1-ий день Великодня) в усіх залах Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Жюрі в складі: проф. В. Січинський — голова, і члени — С. Гординський, П. Мегик і М. Осінчук, розглянуло майже дві сотні експонатів, надісланих 36 мистцями, і вибрало з них відповідну скількість на виставу. На виставі будуть показані твори відомих українських американських мистців, очолюваних Ол. Архипенком, як також твори наших визначних мистців з інших країн: Південної Америки, Франції й Німеччини. Будуть представлені теж всі мистецькі течії, від реалістичних до модерних. Частину експонатів цієї вистави жюрі рекомендувало управі ОМУ влучити до репрезентативної вистави українського мистецтва, що відбудеться в половині травня в Вашингтоні, Д. К., у співпраці з Українською Вільною Академією Наук. Решта творів на цю виставу буде доповнена найкращими експонатами з попередніх вистав.

ФЕДЕРАЛІСТ ВАСИЛАКІ ПІШОВ СЛІДАМИ КРУТІЯ ДО СОВЄТІВ

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМІТЕТ ПОВІДОМЛЯЄ ТА ВИЯСНЮЄ ПЕРЕБІГ ДО СОВЄТІВ НАСТУПНИКА ГУЛАЯ НА ПОСТІ ФЕДЕРАЛІСТИЧНОГО „УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ"

Ню Йорк, 7-го квітня 1955. — Американський Комітет визволення від большевизму сьогодні проголосив, що Володимир Василакі, наслідник ославленого і свого часу націоналістами „потурбованого" Демида Гулая на пості лідера федералістичного т. зв. Українського Визвольного Руху, здезертував та слідами Йосипа Крутія перебіг до совєтської зони Німеччини. В повідомленні Американського Комітету сказано:

Володимир Василакі, втікач з часів другої світової війни, що брав участь в активностях деяких українських еміґраційних організацій в районі Мюнхену, здезертував з руху за визволення його батьківщини та перейшов до совєтської зони Німеччини, як інформує одна східньо-німецька радіостанція. Радіопередача включила заяву, яку мав скласти Василакі та яка написана типовою термінологією совєтської пропаґанди, атакуючи Американський Комітет, його голову Говленда Г. Сарджента та його дорадника в еміґраційних зв'язках у Мюнхені, Ісаака Пача. Василакі в приписаній йому заяві обвинувачує, що всю свою активність як „лідер" в еміґраційних організаціях він виконував за вказівками представників Американського Комітету. В радіопередачі запевняється, що Василакі плянував поворот на Україну та просив контрольований Совєтами східньо-німецький уряд про тимчасовий азиль. Одержавши текст того радіоповідомлення, п. Сарджент проголосив заяву, в якій вказує, що Василакі не мав відношення до Американського Комітету та що Американський Комітет вже від деякого часу мав підозріння щодо нього. Американський Комітет завважив, що Василакі в листопаді 1954-го року створив організацію, яку назвав „Лігою Антибольшевицьких Організацій Народів Совєтського Союзу" (ЛАОНСС) та видав кілька чисел газети, яку називав „Антибольшевиком". Факт, що він мав гроші на фінансування тієї активности, він вияснював тим, що він, мовляв, виграв більші суми в німецьких футбольних змаганнях („тото"). Для Американського Комітету майже в тій самій хвилині було ясно, що Василакі використовував ЛАОНСС і „Антибольшевика" та українську газету „Нова Україна", контролю яких він перебрав від ген. Гулая, в намаганнях розбити Координаційний Центр для Визволення Народів Росії (КЦОНР) та Паризький Бльок не-російських еміґраційних організацій. ЛАОНСС не притягнув жадної важливішої організації в своє членство, а розбивацькі намагання Василакі не мали жадного успіху. В тому часі Василакі запопадливо поширював поголоски, мовляв, Американський Комітет піддержує його, і ці вістки пускали в обіг українські газети правого націоналістичного напрямку. Василакі і ЛАОНСС не мав жадної моральної ані матеріяльної підтримки чи заохоти збоку Американського Комітету. Теж повідомлено, що до жінки Василакі в Західній Німеччині підходили впродовж минулого тижня з пропозиціями перейти на контрольовану Совєтами територію..."

Заява голови Ам. Комітету п. Сарджента

Голова Американського Комітету для визволення від большевизму, п. Говленд Сарджент, склав у зв'язку з перебігом Василакі до большевиків таку заяву:

„Справа Василакі є ще одним доказом турботи совєтської диктатури справою співпраці між мільйонами американців, які бажали б допомогти народам Совєтського Союзу здобути назад загарбані від них демократичні права, та бувшими совєтськими громадянами, які живуть тепер на Заході та які віддано працюють для визволення їхніх батьківщин. Ми теж знаємо, що совєтські органи безпеки, які вдержують в кіґтях терору народи на совєтській території, організують тепер поширення свого терору на тих людей, що втекли на волю. Головною метою є розбивати ту діяльність, яку веде Американський Комітет спільно з антибольшевицькою еміґрацією. Є всі причини вірити, що Володимир Василакі був шпигуном і диверсантом для совєтської аґентури та зволення своєю дезерцією від справи визволення і своїми нападами на Американський Комітет та еміґрантів завершує тільки акт зради в своїй диверсійно-розбивацькій кар'єрі. Ми з Американського Комітету можемо сказати, що ми не дали набратись тому совєтському аґентові та що ми є на сторожі проти інших подібних провокацій совєтських поліційних орґанів."

Стільки у повідомленні Американського Комітету та в заяві його голови п. Говленда Сарджента.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ АНГЛІЇ

Гонґ Конґ. — Комуністичний Китай відкинув ідею англійської дипломатії, щоб остаточну долю Формози вирішив плебісцит на тому острові. В офіційному органі комуно-китайського уряду появилась на цю тему стаття, передана ще потім окремо комуно-китайською пресовою аґенцією, в якій з притиском кажеться, що „визволення" Формози — це внутрішня китайська справа, яка взагалі не може ставати предметом ніякої чужинецької „інтервенції". При цій нагоді китайські комуністи накидаються на Англію, обвинувачуючи її, що вона підтримує американську „інтервенцію" й „окупацію" Формози, при чому вони недвозначно погрожують Англії. „Не буде трудно побачити, які будуть наслідки такої (англійської) інтервенції" — пише офіційний орган комуно-китайського режиму, а американська преса відразу вбачає в тому реченні погрозу комуністів під адресою англійського Гонґ Конґу. Вже раніше Пейпінґ відкинув концепцію „невтралізації" Формози з переданням її під вірчу адміністрацію Об'єднаних Націй, як також концепцію „двох Китаїв" в Об'єднаних Націях.

● **Черчил** дістав тисячі листів і телеграм з приводу свого відходу від державного життя, здебільша від своїх земляків з Англії, а також з усього світу. Секретарі впорядковують

УКРАЇНСЬКІ СПОРТОВЦІ КАНАДИ ПРИХАЛИ НА ВІДВІДИНИ І ЗМАГАННЯ ДО ЗДА

Футболісти С. Т. „Україна"-Монтреал, які загостять до Филаделфії та Елизабету на змагання з „Тризубом" і „Січею". Стоять від ліва: П. Гупалівський, Д. Младенович, М. Грицин, С. Козар, Т. Шапка, Д. Васьків, Ф. Безпалюк, М. Полонський, В. Королюс, С. Шило, О. Кротохвіль, С. Мартин, І. Вратан, М. Пилат, Ю. Бачинський.

МЕКМІЛЛЕН СТАВ МІНІСТРОМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ АНГЛІЇ

ІДЕН „ВІДМОЛОДИВ" РАДУ МІНІСТРІВ, СПОДІВАЮЧИСЬ ВІД ЦЬОГО ПЕРЕМОГИ У ВИБОРАХ

Лондон. — Гарольд МекМіллен, дотеперішній міністер оборони, став у новому уряді Антоні Ідена міністром закордонних справ, а міністер постачання Селвін Ллойд зайняв місце МекМіллена. Міністром постачання став дотеперішній економічний секретар у міністерстві фінансів, Реджіналд Мавдлінґ. Найважливіше у цих і подібних інших змінах у складі нового англійського уряду, що їх перевів новий прем'єр, Антоні Іден, є — зазначує англомовна преса у своїх перших коментарях — „відмолодження" англійського уряду. На місце 80-річного Черчила прийшов 58-річний Іден, а наймолодшим членом уряду є вищезгаданий Реджіналд Мавдлінґ, який має 38 років. Вийшов теж з уряду колишній державний секретар для зв'язків у Коммонвелті, 70-літній „віконт" Свинтон. Одним із найстарших міністрів є тепер 61-річний новий міністер закордонних справ, Гарольд МекМіллен, від 31 року посол в англійському уряді, відпоручник англійського уряду в Північній Африці під час останньої війни, коли настали там дуже складні відносини між трьома західніми альянтами, й один — як пишуть часописи — з „найсильніших мізків" в консервативній партії. МекМіллен, як міністер оборони, перевів з успіхом революційну реорганізацію в англійській армії, перекинувши натиск на летунство й розвиток атомової зброї. Сам він — колишній старшина, тричі ранений у першій світовій війні. Його мати, як мати Черчила, — американка і він має славу великого приятеля Америки.

Гарольд МекМіллен

Він є теж знаменитим промовцем. Також новий міністер оборони, Селвін Ллойд, — відомий американським політичним колам діяч, бо він чотирикратно проводив англійській делеґації в Об'єднаних Націях.

Переведені Іденом персональні зміни відбулись, між іншим, під кутом недалеких англійських парляментарних виборів. Наполягає на приспішенні їх особливо міністер фінансів Батлер, — буцімто — Іден став уже також прихильником проєкту, щоб вибори відбулися 26 травня ц. р. Вислід самоуправних виборів, в яких Партія Праці програла в своїх дотеперішніх п'ятьох округах, гладкий перехід керми уряду від Черчила до Ідена, добір нових міністрів, єдність консервативної партії і сварні внутрі лейбуристів та — що найважливіше — теперішній добробут в Англії — все це ворожить консерватистам перемогу в найближчих виборах.

За почесне американське громадянство для Винстона Черчила

Вашингтон. — Два члени американського Конґресу — сенатор Джордж А. Сметерс (респ. Флорида) і конґресмен Гейл Боґґс (дем. Люїзіяна), заявили, що вони почали підготову для внесення законопроєкту про признання Винстонові Черчилеві почесного американського громадянства. Співборітники сен. Сметерса працюють уже в Конґресовій Бібліотеці і в бюрі Леґіслятивної Ради над проєктом цього законопроєкту. Сен Сметерс і конґресмен Боґґс запросили інших членів Конґресу підписати їх внесок. Сен. Сметерс заявив, що Черчил заслуговує на це відзначення, як той, хто наполегливо вів бій за свободу і волю народів світу. Черчил почав боротьбу проти Гітлера і фашизму і Черчил теж підняв вільний світ до спротиву проти большевизму. Він ненавидів тиранів і тоталітаризм. Керівники Конґресової Бібліотеки заявляють, що вони не мають даних, ні документів про признання почесного громадянства ЗДА чужоземним громадянам. Одержав таке громадянство тільки маркіз де Ля Фаєтт, француз, який бився по боці колоній під час Революційної Війни.

В СВІТІ

● **Папа Пій XII** надав ордени Ватиканської держави всім лікарям, які лікували його під час його останньої затяжної недуги. 79-річний Святіший Отець почуває себе добре, але лікарі стурбовані, що він може надмірно втомитись відправами під час Великодніх свят.

● **Д-р Джеймс Конант,** американський високий комісар у Німеччині, вже четвертий раз повідомив большевиків — цим разом у відповідь на офіційну ноту Молотова, — що ЗДА не виселять силою 17-літнього Валерія Лисікова, але що він має можливість в кожному часі тепер, чи в майбутньому виїхати до східньої зони Німеччини.

● **Леоніда Мельнікова,** колишнього совєтського амбасадора в сателітній Румунії, призначено міністром вугільної промисловости. Створення окремого міністерства для справ вугілля в СССР пояснюється більшими вимогами важкої промисловости, „накручуваної" тепер знову згідною з новою політикою Хрущова.

● **„Дейлі Воркер",** англійський комуністичний щоденник, підписав умову з представниками своїх технічних робітників, здебільша антикомуністів, що не буде використовувати страйку інших лондонських щоденників і не випускатиме більшого накладу, як 75,000 примірників денно. На цій підставі складачі й технічний персонал цього комуністичного часопису погодилися працювати й уможливити появу „Дейлі Воркера" під час страйку інших щоденників, що їх наклад сягає 16 мільйонів примірників.

● **Сім держав** погодились помилувати адмірала Шіґетаро Шімаду, морського міністра в японському уряді під час останньої війни, засудженого на досмертну в'язницю, як воєнного злочинця. ЗДА, Англія, Франція, Канада, Пакістан, Австралія і Нова Зеляндія повідомили про це листом японське міністерство закордонних справ.

● **У Сайґоні,** столиці Південного В'єтнаму, збунтовані „приватні" вояки опозиційної до уряду релігійної секти все ще займають здобутий ними будинок головної кватири поліції в самому центрі міста. Тому, що нові бої можуть вибухнути кожної ночі, мешканцям заборонено виходити на вулиці від год. 12-ої до 6-тої ранку.

● **У Берліні** продовжується конфлікт в зв'язку з підвищенням комуністами оплат за виїзд автами із східньої зони до західньої та за в'їзд до східньої зони. Багатократне підвищення оплат, нібито призначених на направу попсованих доріг, веде до торговельної війни між двома частинами міста, яка загрожує західньому Берлінові новою комуністичною блькадою. Тому берлінці жадають, щоб цю справу вирішила рада високих комісарів, яка вже кілька років не відбувала спільного засідання.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СТАРА ВОЙНА

Навряд чи є в нашому суспільстві будь-яка інша верства людей, що мала б такий безспірний авторитет, таку велику до себе увагу, пошану й любов, як мають їх бувші вояки Українських Армій. Правда, в щоденному житті, в практичному поступуванні ці почуття часто затираються, бліднуть у невідрадних обставинах наших внутрішніх непорозумінь та розбрату. А проте, вони існують і час від часу спалахують направду ясним полум'ям найкращих почувань саме до тієї „Старої Войни". Це відноситься у першу чергу до бувших вояків тих частин, що під назвою Українських Січових Стрільців, чи — як їх коротко називають — Усусусів, відновили традицію нашої зброї, дали початок модерній українській збройній силі і започаткували новітню боротьбу за найвищі ідеали Нації. Це було сорок років тому. Були Українські Січові Стрільці, була Армія Української Народної Республіки, була Українська Галицька Армія та поодинокі їх частини, що безсмертною славою вкрили свої прапори. Часто траплялося, що на них були чужі уніформи, але під тими уніформами завжди бились українські серця і горіло українське завзяття.

Започаткована Усусусами новітня збройна сила записала в історії не тільки величну епопею боротьби за волю України, але й досягнення її найвищої мети: створення суверенної, самостійної і соборної Української Держави.

Картку історії перекинено, і з неї знову зникла українська збройна сила і Українська Держава. Але це тільки у формальному міжнародноправному розумінні. Бо довершене тоді волею українського народу і силою української зброї державне передрішення залишилось на попередній картці історії і в серцях та змаганнях мільйонів. Залишились і дуже проріджені ряди тих, що це передрішення своєю кров'ю і своїм умом визначили.

Історія відома. Були трикутники і чотирикутники смерти, були Визвольні Змагання, була Українська Держава. Була підпільна Українська Військова Організація, був Союз Визволення України і Спілка Української Молоді. Опісля прийшла Організація Українських Націоналістів, Українська Дивізія і Українська Національна Армія. Невмирущою славою вкрила себе леґендарна Українська Повстанська Армія. Знову записано величну сторінку українського змагання до волі. А прослідкуючи лябіринт тих змагань, можна по безлічі фактів, наче по нитці з клубка Аріядни, дійти знову до тих, що починали: Українські Січові Стрільці. Бо не тільки ідеї Усусусів, але й самих цих ветеранів бачимо на всіх фронтах і на всіх ділянках змагань: у підпіллі, в політиці, культурі, господарстві. При цьому з гордістю згадуємо, що саме Усусус д-р Лука Мишуга упродовж майже тридцяти років на чолі цього щоденника творив нову епоху в історії американських українців. Усусус п. Дмитро Галичин від багатьох років очолює Український Народний Союз. Кілька інших Усусусів працює в Головній Канцелярії УНС та в „Свободі". Від кількох років перебувають між нами на цій землі командант Коша УСС, отаман д-р Никифор Гірняк, і перший командант УСС-ів, отаман д-р Теодор Рожанковський.

Завтра, в неділю 10-го квітня, українська громада в Ню Йорку вшановує нашу Усусуську „Стару Войну" окремою імпрезою і зустріччю, започатковуючи ряд таких і подібних імпрез у цілій країні. Обставини склались так, що ця імпреза відбудеться в Квітну неділю, в цей тріюмфальний день в історії Богочоловіка на землі, після якого наступило страшне упокорення, страсті і розп'яття, а опісля знову день найбільшої слави, день Христового Воскресення. Впадає у вічі символіка і подібність цієї історії з історією нашого народу. Започаткований Усусусами тріюмфальний похід, що досягнув свого вершка на Софійській площі в Києві 22-го січня 1919-го року, обернувся опісля в страшне упокорення, в безконечні страсті та розп'яття нашої Нації. Але вся та історія лише переконує, скріплює нашу віру і дає певність, що світлий день воскресення нашої державности мусить прийти всилу невідхильного закону і логіки історії.

З такими почуваннями і такими переконаннями підемо на ювілейну зустріч з нашими Усусусами. В такій вірі треба нам продовжувати започаткований ними тріюмфальний похід до волі. Це нічого, що зло тим часом взяло верх, бо накинені нашому народові кайдани неволі того тріюмфального походу не припинили і немає людської сили, яка могла б його припинити, аж доки він не дійде до своєї Великої Мети. А нашим Усусусам та всім іншим ветеранам українських збройних сил із щирого серця бажаємо, щоб вони ще були живими учасниками і свідками того нашого національного Великодня.

ГОЛОСНА МОВА МОВЧАЗНОЇ ЦЕРКВИ

11 квітня ц. р. відзначаємо сумне десятиріччя: випрештування перших Владик Української Католицької Церкви з Високопреосвященнішим Митрополитом Кир Йосифом на чолі. По цім першім ударі прийшли й дальші до показового „собору воз'єднання" включно. І коли в десяти роках маємо до відзначення багато болючих втрат — мученичу смерть Владик, терпіння Митрополита на засланні поруч із сотнями священиків і тисячами вірних, руйнування церков на Рідних Землях, — то поруч із цими втратами маємо й радісні факти, які справді можуть вгору піднести наші серця: вірність народу християнським традиціям нашої спільноти на Рідних Землях і солідарність нашої еміґрації в обличчі переслідувань. Бо проти інсценізованого собору протестували не тільки католики, протестували проти нього, як проти накиненого акту, і ієрархія Української Автокефальної Православної Церкви. Це її устами промовило те саме почуття справедливости, засноване на Христовій Євангелії, яке казало протестувати українській католицькій ієрархії проти руйнування православних церков польським окупаційним режимом напередодні другої світової війни, яка то війна як кара, насамперед діткнула тих, чия рука не здригнулася перед безчещенням Божих Домів.

Але дивним зарядженням Божого Провидіння це сумне десятиріччя припадає на той самий час, коли минає чверть століття від хвилини, як той самий большевицький режим знищив назверхні вияви Української Автокефальної Православної Церкви в Україні, не можучи вирвати, однак, віри з полум'яних сердець її вірних.

Чи це вище зарядження не покладає на нас окремого обов'язку, щоб ми спільно й солідарно відзначили ці подвійні сумні роковини! Чи ця наша солідарна постава в добу туги за „мирною коекзистенцією" у світі не спричиниться до протверезіння тих, які залюбки замикають очі на незаперечні факти. Бо чи ж може бути більш прорестистий доказ правдивих намірів безбожницького большевизму, як оте подвійне винищення Церков на Україні впродовж останнього чвертьстоліття? Чи ж може бути більш наявний доказ зухвалого глуму при „приєднуванні українських католиків до православної Церкви", коли не так давно перед тим нищено саме ту православну Церкву? Чи ж само зіставлення цих двох фактів не свідчить про облуду режиму й про те, що він тільки послуговується фікцією Церкви для переведення своїх імперіялістичних цілей?

Для нас ясно: за пляном большевицьких сатрапів має згинути Христова віра в Україні, щоб тим легше було можна нас — відірвавши від тисячолітніх традицій — обернути в безформну масу нового „совєтського народу". Але ця свідомість покладає на нас обов'язок зусильного змагання за оновлення української спільноти у Христі, і вже тут на еміґрації і згодом по досягненні й закріпленні Української Суверенної й Соборної Держави. Наші дороговкази мусять бути з цього погляду зовсім ясні.

І до ясного визначення цих дороговказів повинно саме служити відзначення подвійних трагічних роковин. Це відзначення — своєю потрясаючою, але й величною мовою — має дати релігійне оновлення. Розуміння цього скріплює саме передсвяточний великодній час, коли склоняємо наші голови в роковини 11 квітня. Терпіннями й смертю Божественного Спасителя оновилося людство, новітніми переслідуваннями мусимо оновитися й ми у нашій вірі і в нашому змаганні.

Коли, однак, відзначування роковин у нашому внутрішньому житті має служити для поглиблення наших релігійних почувань, то рівночасно на зовнішньому полі матиме воно велике політичне значення, зокрема, якщо викажемо при тому солідарність всіх християн і виявимо належний такт у співпраці при спільнім відзначуванні роковин, — такт, що є ознакою державницьких здібностей і державницького способу думання. І на цей державницький спосіб думання мусимо спромогтися саме ми, — ми, що перші опинилися в окопах, — ми, яких перших досягло переслідування, як християн і як українців.

Думка про спільне відзначення пам'ятних дат впала на першій інформативній нараді українських православних громадян в Мюнхені, 8 березня ц. р., яка довела до постання першої клітини Українського Християнського Руху, створеної з православних. Через два дні цю думку привітала аналогічна нарада українських громадян-католиків, вже раніше об'єднаних в клітину УХР. Цей факт радісний з двох причин: 1) вже при поставанні Руху відчувається потреба співдії при змаганні до поглиблення християнської моралі в нашому суспільному житті, і ця потреба виявляється в шуканні спільних виявів праці, а 2) сама ідея відзначення дат матиме — бодай на терені Европи — своїх практичних реалізаторів у прихильниках Руху. Звичайно, відзначення роковин не може обмежитися вузьким гуртом, але обидві паралельні вітки Руху мусять перебрати на себе у відзначенні дат ініціятиву, покликаючи по черзі ширші Ділові Комітети й перекидаючи здійснення наміру з Европи на всі закутини, де у вільних умовах праці живуть українці.

І тоді — по належній підготові — у всіх наших церквах вдарять в один день і в одній годині дзвони. В тисячах осель, розкинених на просторі тисяч кілометрів, рівночасно відправляться Служби Божі в намірення Тих, що згинули, і тих, що терплять, — в наміренні, щоб нашими молитвами й нашою працею підготовити радісний день повороту на Рідні Землі, — радісний день Зустрічі. Бо коли наші Владики поморддовані й закатовані, коли інші караються на засланні, коли священики у підпіллі, коли родини без вінчання, діти нехрещені, мерці без похоронів, церкви без радісного гомону дзвонів, що звіщають воскресення й вічне життя, — тоді ми, поза Україною, не можемо складати рук. Спочинку не сміють передусім знати ті, які почувають себе християнами, яких зразок Христа зобов'язує до наслідування. І в наслідуванні Христа мусимо бути всі єдині. І тому в ці трагічні роковини мусимо насамперед зблизитися й то в усіх ділянках: релігійній, політичній і соціяльній на засадах взаємної толеранції й пошани, — на засадах, які диктує нам справжня християнська постава і відчуття конечности прикласти всіх сил, щоб відродити Україну в Христі.

Париж, Франція.

Володимир Янів

СТИЛЬ АНТОНІ ІДЕНА

Остання із серії незчисленних карикатур на Винстона Черчила показує його, як вічно молодого старця, що танечним кроком біжить перед рухомим кріслом, в якому везуть Ідена, з довгою сивою бородою, що виросла у вичікуванні моменту, коли Черчил перестане бути прем'єром. Під карикатурою підпис: „Конференція торіїв (консерватистів) у 1974 році". Все ж, Антоні Іден таки діждався відходу „старого Вінні" на спочинок і заняв його місце у молодому, в порівнянні з своїм 80-річним попередником, віці — 57 років, з молодшою від себе на 22 роки дружиною. Скінчилася — одноголосно стверджують політичні інтерпретатори по обох берегах Атлантику — ера Черчила й розпочалась ера Ідена. Цим вони хочуть підкреслити не так свою віру, що й Іден житеме понад 80 років з надією забрати ще не раз голос у публічних справах, — як те, що ті обидва англійські державні діячі являють собою два цілком окремі типи, і що існують добрі вигляди вдержатись консерватистам при владі ще довгенький час.

Антоні Іден не є молодиком ані в приватному житті, ані в політиці. Майже 20 років тому, в грудні 1935 року, він став уперше державним секретарем (міністром) закордонних справ. Разом, із перервами, він виконував цей обов'язок десять років. Він був членом консервативного уряду вперше за Стенлея Болдвіна, потім в уряді Невіла Чемберлена, врешті Винстона Черчила. Від Черчила різниться у своїй політичній кар'єрі тим, що, коли Черчил перейшов до консерватистів з рядів лібералів, то він, Іден від початків своєї політичної діяльности був вірний консерватистам. Але обом їм признають спільну риску: хоч обидва походять з багатих і впливових родин, проте ніколи не користали з родинних зв'язків і не спиралися на „протекції" тоді, коли не мали за собою голосів своїх виборців і публічної опінії. Обидва дорожать власними переконаннями більше, як політичною кар'єрою. Пригадують, що Іден зрікся становища міністра закордонних справ в 1938 році, не погодившись із „апізментською" політикою Чемберлена у відношенні до Гітлера (ославлений „Мюнхен", в якому дано згоду на поділ Чехословаччини).

Поза тим різниця між Черчилом і Іденом просто впадає в очі — зверхня поява й духове обличчя і „стиль" людини, особливо ж політика. Амбіція Черчила штовхала його іноді на риск, що межував з авантюрою. Це був блискучий ум, що йшов у парі з одчайдушною відвагою, а в своїх назверхніх виступах смакував в ефектах, що пахли театральщиною: тому своєму звичаєві залишився вірний аж до останнього обіду з Єлисаветою II, яку привітав в коротких атласових штанах, довгих чорних панчохах, у фраку і при всіх орденах. Було колись, Черчил тужив за славою полководця: за ту свою амбіцію дістав був гірку лекцію, як промотор невдалої т. зв. Ґаліполійської офензиви на Дарданелі в першій світовій війні. Черчил дістав нагороду Нобеля за блискучий письменницький стиль й подивугідний розмах мемуариста, а їдка іронія і сарказм були його притаманними засобами у полемічних двобоях. Черчил мріяв колись бути богом війни, але тільки в глибокій старості затужив за славою миротворця, нещасливий, що світ не хоче йому тої ролі довірити. Тим часом Іден — протилежний тип професійного дипломата.

Високий, стрункий, елеґантний, представлюваний не раз, як зразок чоловічої краси і моди, Іден зберіг по нинішній день риси давньої мужеської вроди. Такий він і в своїх манерах: витриманий, рівний, спокійний і рішучий. Вихованець англійської дипломатії, Іден вірить у силу довгих і терпеливих переговорів і також тепер, у цій світовій кризі, рекомендує цю тактику, як найдоцільнішу в шуканні виходу з безвихідної ситуації. Його консерватизм не перешкоджає йому розуміти нові ідеї. Таким чином він став палким прихильником змодифікованої паневропейської ідеї, вбачаючи в концепції Европейської Оборонної Спільноти найкращий засіб для втягнення Західньої Німеччини до західнього бльоку, не з любови до німців, а з нехіті боронити европейський суходіл проти совєтського наступу — англійськими вояками. Працюючи 20 років у британській закордонній політиці, він не всилі визбутися традиційно-англійського купецького опортунізму: звідсіль його поквапне признавання „доконаних фактів" у міжнародній ситуації, на чому потерпіла й Польща, якій він накинув був у Ялті разом із Черчилом і Рузвелтом уряд „народного фронту", створений большевиками. З тих самих причин він, як міністер закордонних справ, поспішився визнати комуністичний режим у Китаї. Очевидно, він „любить" комуністів так само, як „любив" гітлерівських німців. І він напевне дуже добре знає суть російського комунізму. Можна також грубо сумніватись, що він вірить у закріплення за Англією Гонґ Конґу „приязню" з комуністичним Китаєм. Проте, це стиль Ідена — переговорювати так довго, поки можливо, визнавати те, що настало, завертати, коли не можна встоятись, бути завжди реалістом та спокійним і зрівноваженим дипломатом.

Іден був замолоду вояком і, кажуть, дуже хоробрим вояком. Він був також рішучим прихильником стримання Гітлера війною на його шляху підбою світу. Нинішнє його угодівство супроти Москви і Пейпінґу походить з того самого джерела, що в усіх його земляків: остраху перед наслідками війни для експонованого англійського острова. Але є всі дані вірити, що реаліст Іден визнає конечність збройної розправи з комуністичним світом, коли ствердить безвиглядність усіх інших засобів. Але шлях до такого пізнання може бути такий же далекий, як був він у Черчила.

У КАТАСТРОФАЛЬНІЙ БЕЗВИВОДІ

В московській „Правді" появилося повідомлення, що найближчим часом виїде з міст до відсталих колгоспів 30.000 міських робітників. Ця цифра визначає, що кожний третій колгосп перейде під нове керівництво і тим самим під гострішу контролю партії. Нові керівники колгоспів будуть вибрані партійними організаціями й установами з-поміж міського пролетаріяту й інтеліґенції. Такий захід був зроблений вже раз в 1929 році, коли в допомогу для успішного проведення колективізації „відряджено" 25.000 партійців в колгоспи Сов. Союзу, які відіграли, як пише ‚Правда', „велетенську ролю в боротьбі за перемогу колгоспного ладу", або іншими словами в ліквідуванні вільного селянства. — Причин відрядження нових тридцяти тисяч партійців до колгоспів треба дошукуватися в незадоволенні уряду і проводу комуністичної партії теперішнім керівництвом колгоспів і вислідами праці цих колгоспів. Це незадоволення виявилося в низці „указів" й доган центрального комітету компартії і привело м. ін. до резиґнації Маленкова з його посту прем'єра дня 8 лютого ц. р. Про конечність „відрядження" нових керівників у колгоспи говорив Хрущов на конференції колгоспних робітників у Вороніжі, заявляючи, що партія й уряд вирішили відрядити „десятки тисяч" міських робітників для керування найбільш відсталими колгоспами. „Правда" заявляє, що новими керівниками мають бути призначувані найкращі і найбільш надійні робітники, або іншими словами люди найбільш віддані і довірені партії. Новий захід Хрущова свідчить, що ситуація в колгоспах катастрофальна, бо майже одна третина колгоспів вимагає „нового керівництва". Треба пригадати, що 1950 р. в ході т. зв. укрупнення — число колгоспів зменшилося: з 250.000 до 94.000.

Проголошуючи свою заяву, Хрущов натякнув ще, що цими новими 30.000 колгоспними керівниками мають бути замінені дотеперішні — негодящі, які не вміли чи не хотіли організувати як слід сільсько-господарську продукцію. Іншими словами: на 94.000 совєтських колгоспів в 30.000 колгоспах господарювання було не тільки „негодяще", але катастрофальне, значить загрозливе для господарського становища країни. Треба ж усвідомити тільки: в одній третині колективних господарств сільсько-господарська продукція завела в такій мірі, що совєтський уряд примушений був змінити їх керівництво новим, більш надійним з поліційного погляду елементом. З якого боку не розглядати цього заходу совєтського уряду, він визначає тільки одне: сільсько-господарська а з тим і харчова ситуація в Совєтському Союзі розпачлива і катастрофальна. Всю катастрофальність підкреслює ще й факт, що, крім 30.000 „замінених" колгоспних керівників, має бути вичищених ще 120.000 директорів МТС, інженерів, агрономів та інших сільсько-господарських спеціялістів.

Про те, що сталося чи станеться з усією масою 150.000 сільсько-господарського керівного активу — ні Хрущов, ні „Правда" не згадують. Беручи до уваги совєтську практику, треба думати, що всі вони зійдуть до рівня підрядних працівників, а в певній частині будуть пов'язнювані, позасилані до таборів примусових робіт, якщо не порозстрілювані. Значить, в Совєтському Союзі проходить сьогодні грандіозних розмірів чистка, яка заторкне — беручи до уваги родини ліквідованих — сотки тисяч підсовєтського населення.

Чи допоможе цей розпачливий захід совєтській компартії й урядові поправити сільсько-господарську ситуацію і вийти з існуючої катастрофальної безвиводі — треба дуже сумніватися. Нові керівники колгоспів, нові директори МТС, нові агрономи й інженери зрекрутовані з міського елементу, передусім з-поміж членів партії і комсомолу, це цілком нефахові і з господарського погляду бездосвідні і негодящі люди. Вони можуть виконати тільки одну функцію поліційних наглядачів, що стоятимуть з наганами, як колись панські економи з нагайками, і підганятимуть бідолашних колгоспників в їх непосильній і рабській праці. Вивести совєтське сільське господарство з катастрофальної безвиводі вони не зможуть. Скорше чи пізніше вони поділять долю своїх попередників, а то й долю керівників ославленого МВД з Берією на чолі.

І вкінці. Всі познаки вказують на те, що Україна й інші „відсталі" області Совєтського Союзу, що їх передусім заторкне нова чистка, стануть вже незабаром теж і перед харчовою катастрофою, як знайшлися вони в 1933 році після подібної чистки 25.000 колгоспних керівників і заміни їх партійним і комсомольським елементом.

Хто знає, чи така катастрофа не стане початком великих потрясень у совєтській імперії.

„ДАВАЙТЕ БІЛЬШЕ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ!"

Дня 16 березня ц. р. в Києві закінчилась республіканська нарада в справах збільшення врожайности цукрових буряків. Головну доповідь про стан та завдання буряківництва виголосив один із секретарів ЦК компартії України Н. Бубновський. Як виходить з його доповіді, Україна дає 3/4 цукру, продукованого в усьому Совєтському Союзі. У 1954 р. площа засіву буряків в Україні становила 930,000 гектарів, тобто більше як в 11 західньоевропейських країнах. В 1955 році посівна площа буряків, як запевняв Бубновський, зросте на 113 тисяч гектарів.

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок

1939—1940

(4)

По яких двох годинах такого філософського лежання, я встав і увійшов до тихої самотньої віллі. У кімнатах самота з сонцем галасували. Пішов я до моєї кімнати і якось відрухово став приводити до ладу мої речі. Став пакуватись: що беру — до валізки, а що лишаю, як деякі книжки, підозрілі записки, то їх докладно позапихав, поховав поміж ґонти крівлі, попід цегли при самій стрісі. Медалик Ісуса й Божої Матері, що його маю від мами, коли виряджала мене на першу світову війну до УСС-ів, а якого ланцюжок був тепер розірваний, направляю і вкладаю собі на шию. Після цього я одягнувся вже в плащ і вийшов на вулицю.

Була година 5 пополудні. На шляху зустрів я жінку й доньку проф. Гавештайна. Запросили й мене до свого товариства. І пішли ми понад Прутом до Ямного. І йдучи, щиро і з запалом розмовляли про Рим, Фльоренцію, Венецію; про мистецтво ренесансу, про ту монументальну, але ясну архітектуру тих часів. Так розмовляючи, подались ми стрімкою доріжкою до комор Довбуша. Густо пахла живиця, що нею й камеснюки були насичені, а не то, що наші леґені, які цю нашу, гірську благодать вдихали повними грудьми. А сонце заходило, палало, але тихо й велично пишалось своїм заходом.

З комор Довбуша я супроводив пані до їхнього дому, тобто — де вони жили, а саме, в п. С. Кшеміцької. Ця, побачивши мене, запросила до хати.

— Ну, що ж! маємо війну! — гірко вимовила.

— Та! — відповів я цим коротким звуком.

— О, це дуже погано! Прийшли вже жахливі, яких ми ще й не уявляємо собі, часи! — якось сумно підхопив проф. Гавештайн.

На всі ці оклики й думки я мовчав. Ці люди були дуже добрі, зокрема пп. Гавештайни, проте, вони рахували себе беззастережно за поляків. Зрозуміла річ, що й для них українці були противниками Польщі, може в не такій мірі, як корінним полякам, але...

Пані С. Кшеміцька запросила на вечерю. Їли ми не їли, а без „ентузіязму" жували страву та й міркували: чи не варто б нам єдиним поїздом, — що на цій лінії Ворохта-Станиславів від 1 вересня їхав правильно по опівночі, — їхати до Львова? Постановили їхати, але, для кумпанії, ще піти спитатись п. Сосенка, недалеких сусідів, чи не їхали б вони з нами. То я пішов до радника Сосенка, а п. С. Кшеміцька до сусідки Садлінської на радієві новини.

Ніч своєю темінню була густа. Десь далеко безжурно мерехтіли зорі. Сипались на землю останні мигунці. З Явірника прибігав вітер і ховався в коморах Довбуша. Вже недалеко хати Сосенків почув я гуркіт коліс „фіякра". Йшов я краєм дороги, щоб у темені не налізти на повіз. Повіз зрівнявся зі мною, але поїхав дальше. Та ледве проїхав яких двадцять метрів, залунав із нього голос:

— Кто то єст?

— Мешканець Каменя Довбуша! — спокійно відповів я.

— А, то пан, пане редакторже! — неприємно ввічливо промовив Сьліва, що вже підійшов до мене з наїженим крісом, який вішав на рам'я.

— Доконд пан ідзє?

— До Сосенків. Хочемо їхати разом до Львова, — відповів я.

— Ні! Ви підете з нами до вашої віллі, бо „там у пана ктось єст", — сказав на це Сьліва.

— У мене? Там нікогісінько нема! Тобто — о 5 годині я вийшов із хати і, крім сторожихи, там нікого не було! — відповідаючи, я побачив іще одного поліцая, що наближався. Це був поліцай Семірадський.

— Напевно хтось там є! Ви будете такі ґречні й потрудитеся з нами до віллі! — наполягав Сьліва.

Я мусів вертатись. Обидва цуцики взяли мене між себе. Це вже було ясно, що вони прийшли по мене. По дорозі Сьліва почав розмову:

— Но, пане редакторе, ви казали, що війни з німцями не буде, а війна з ними вже є!

Коли він, у сезоні, приходив до віллі на контролі, тоді, трохи не кожен раз, питався мене — чи буде війна Польщі з Німеччиною. Розуміється, я передавав моє внутрішнє переконання, що війни не буде, бо й не хотілось того нещастя, яке я, як учасник першої світової війни, вмів оцінити в наслідках. А тепер я відповів:

— Пане команданте! Ви хочете, щоб я, живучи тепер у Камені Довбуша, пророкував війну?..

Дійшовши до віллі, спитав я їх:

— Зачнете ревізію від долини чи від горища?

— Ні, спершу йдемо до кімнати вашої, — сказав Сьліва.

Ми пішли по сходах на гору. Ледве в кімнаті я засвітив лямпу, як пролунало:

— Ренце доґури! В імєню права Ржечи Посполітей Польскей пан єст арештовани! Поддаць сє ревізії!..

По моїх грудях розіллялось щось нудке, липкаве, холодне. А рівночасно, як це буває в такі хвилини, що людина, коли нічого невинна, стає зухвала у своїх міркуваннях. І я подумав погане слово під адресою Ржечи Посполітей.

Сьліва, бушуючи по моїх кишенях, витягав усе, що в них було. Я пильно уважав за його рухами, щоб дечого мені не підсунув, на що польська поліція була здатна. І з валізки витягали все. Але, мушу ствердити — як усе витягнули, так усе дбайливо зложили назад. Ревізія нічого їм не принесла. Сьліва сказав:

— Пане редакторже! Пан пуйдзє з намі! З собою візьміть коц, плащ, той теплий, сорочку й на два дні хліба.

— О, то справа йде на довго! — усміхаючись, докинув я.

— А, так! Може бути „навет на бардзо длуґо!" — зарозуміло й ароґантно потвердив пан Сьліва. І додав: — Жадних пєнєндзи, ані зеґарка брац нє можна!

А мав я гроші, й то не мої, а товариства, і доброї марки годинник. Наважився я на таке:

— Не міг би я лишити ці гроші, годинник і валізку в пані Кшеміцької?

— Ви знаєте паню Кшеміцьку? — щиро чи вдавано щиро спитався він мене.

— Знаю!..

— В такому випадку, це доставимо туди, до цієї пані, — згодився Сьліва.

Коли я вже був готовий, ми вийшли, я замкнув двері кімнати, а вийшовши на двір, замкнув і входові двері до віллі; тоді поліцаї взяли мене всередину між себе і Сьліва, зупинившись напроти мене, шорстко сказав:

— Жадней уцєчкі нє пробовацъ, бо куля в леб на мєйсцу!..

— Втікають тільки ті, хто почувається до вини. Моя вина єдина, що я українець. Ну, а тепер... війна!

Посадили мене на повіз, а з двох боків посідали вони обидва, поліцаї. Ніч була непривітна, темна, глуха. В повітрі зависла глибока й сумна тиша. Мої супровідники почали й про війну говорити. Я мовчав. Змовкли й вони. Я подумав — і моторошно стало: чи ще встигнуть запроторити мене в Березу Картузьку? Щиро сказати, то лякався я тієї польської каторги, що її винайшов полковник Костек Бернацкі за згодою старого улюбленця людськости, великого демократа Юзефа Пілсудського. Цієї каторги вимагала справедлива, гуманна і шляхетна Польща!

ПОДЯКА.

З волі Всевишнього, дня 19. лютого 1955 року відійшов від нас у вічність — на 49 році життя наш Найдорожчий Муж, Батько і Брат

Бл. п. ІЛЛЯ АБРАМЮК.

Під час важкої хвороби у шпиталі, та в часі похоронів, що відбулися в Ню Йорку, дня 24. лютого 1955 року, зазнали ми дуже багато сердечної помочі і теплого співчуття, зі сторони рідні як і товариств чи окремих осіб. Всім їм бажаємо скласти нашу найщирішу подяку!

В першій мірі сердечно дякуємо Впр. Отцям Василіянам з церкви св. Юрія, Всеч. о. Дек. Пилипцеві та Всеч. о. Дек. Луцишинові, за їх панахиди. Особливо дякуємо Всеч. о. Дек. Пилипцеві з Вашингтону, за його приїзд і провід у похоронах, разом з Всеч. о. Луцишиним, та за його зворушливі прощальні слова в церкві, як також за зложення грудки землі і квітів, із Рідної Землі, до труни Покійника.

Дуже щиро сердечно дякуємо ВП. п. Д-р Макаревичеві за дбайливе, совісне і повне посвяти піклування, в часі недуги. За його дійсно надлюдські зусилля в рятуванні здоров'я і життя Дорогого Покійника. Дякуємо хорові „Думка" — під проводом п. Мгр. Крушельницького за похоронні пісні під час панахиди. Дякуємо Відділові У. Н. Союзу „Дністер" за вінок, прапори та скоре полагодження асекураційних справ. Дякуємо Вп. п. Інж. Яримовичеві, п. Д-р Небелюкові — товаришеві з молодих літ Покійника, та п. Радникові Пацьканеві, голові Т-ва „Гуцульщина", якого Покійник був одним із основників, та членом Виділу — за їх зворушливі слова над труною. Як рівнож пп. Д-р Левицькому і Мгр. Мотилеві за їх прощальні промови під час поминок. Дякуємо Пластункам і Пластунам, що прибули на панахиду. Висказуємо теж сердечну подяку п. П. Яремі за вміле та дбайливе перепровадження похорону.

Нехай Всевишний щиро винагородить всі Ваші жертви, любов і пошану, яку Ви виявили супроти Дорого Покійного чим зменшили наш біль і жаль по втраті нашого Мужа і Батька і Брата. Всім щире — українське Спасибіг!

Дружина МАРІЯ, дочки РОКСОЛЯНА і ЛЮБА, син ІГОР, сестра ОЛЬГА з мужем, брат ВАСИЛЬ.

Петро Ніх-Пясецький

ЯК УКРАЇНСЬКІ ЛІСНИКИ РЯТУВАЛИ ЖИДІВ

Від Редакції: Багато в нас уже написано про українсько-жидівські відносини, багато написано теж у жидів. У цьому одне дуже характеристичне явище: українці наводять безліч направду світлих фактів не тільки з українсько - жидівського співжиття, але й з наражування власного життя українців для рятунку жидів. Тим часом жиди все ще в більшості повторюють у своїх публікаціях всілякі старі історії та наклепи, видумані нашими спільними ворогами. Йосипи Шварци все ще є на жаль, серед жидів білими круками.

Нічого дивного, що в таких обставинах багато українців приходить до переконання, що на поліпшення українсько - жидівських відносин шкода витрачати час і вважають за пониження нашої національної гідности писати про світлі моменти з українсько-жидівського співжиття, бо це виглядає на „виправдування" перед найчастіше безпідставними обвинуваченнями з жидівського року.

Все ж таки вважаємо, що писати про добрі діла, свої і чужі, ніколи не шкодить, тим більше в теперішніх часах ненависти й антагонізмів. Тому і друкуємо спогади про деякі світлі факти, не на те, щоб ними „купувати" жидівську опінію, а в першу чергу на те, щоб вони були зареєстровані в історії для нас самих.

Як один із багатьох українських надлісничих з західньо-українських земель, я був не лише свідком подій, які у наших лісах відбувались (а відбувались скрізь, не лише у моєму надлісництві), але й „співвинуватцем" і частинно відповідальним за ті події. Відповідав я і вся лісова адміністрація (лісничі та гайові) передусім перед своєю совістю, народом і цілим культурним світом за цілість тих гнаних і переслідуваних людей, які у лісі в диких і жорстоких часах 20-го століття шукали захисту. Але мусіли відповідати й перед „органами безпеки" всіх жахливих режимів, які перекотились нашими землями за другої світової війни. Ліс служив як захист не тільки нашим революціонерам-патріотам, УПА, але також втікачам з совєтських і німецьких таборів полонених і всім іншим переслідуваним. Поважну ролю відіграв український ліс, як захист для великого числа жидів у часах німецької окупації.

В надлісництві Якторів було 4 лісництва, площею на 9,000 гектарів. Ті ліси розположені поміж 36 селами і п'ятьма містечками Перемишлянського повіту. З чотирьох лісничих були 3 українці і 1 поляк, а чотири лісові практиканти, всі були українці. На тридцять двох гайових було 28 українців і 4 поляки. Населення складалося на 70% з українців. В трьох лісництвах, менше пригожих для захисту, переховувалось понад 200 жидів. В одному переховувалось коло 1,500. Всі вони щасливо перетривали грізні часи.

Увесь лісовий персонал допомагав цим жидівським страдальникам, як міг, а в кожному разі не пошкодив жадному з них. Один з лісничих, що тепер живе в Ню Йорку, довозив групі жидів до їх „бункера" власними кіньми харчі, — очевидно безкорисно. В лісництві, де ховалось 1,500 жидів, лісничий був їхнім опікуном, батьком, командантом, посередником між ними і світом, — словом був для них усім, і теж безкорисно. З тих 1,500 жидів багато було озброєних. Набої доставляв їм той же таки лісничий українець. Усі лісники інформували жидів про рухи „Гестапо", про небезпеки, які загрожували поодиноким криївкам, щоб їх мешканці мали змогу своєчасно змінити місце мешкання.

На доказ правдивости моїх слів покликаюсь на всіх, що в тому часі перебували в Перемишлянському повіті в Галичині, а тепер є в З'єдинених Державах Америки, чи взагалі на еміграції. В Ню Йорку живе два лісничих з надлісництва Якторів, які можуть потвердити правду. Знаю теж про одного жида, який переховувався в лісах надлісництва Якторів і тепер живе в ЗДА. Між іншим монастир О.О. Студитів, де ховались жиди з відома митрополита Шептицького, і про яких була згадка у „Свободі" з дня 28 січня ц. р., положений теж серед лісів надлісництва Якторів. Ясно, що без опіки збоку лісників і всього населення, жиди не мали б змоги переховуватись довший час, коли наставлення цілого оточення було б до жидів неприхильне, або хоч би „невтральне", то в лісі не пережив би ні один жид.

Український лісник мусів вживати всього свого життєвого досвіду і сприту, щоб погодити обов'язок українця патріота з обов'язком порядної людини та обов'язком „державного" службовика і самому пережити всі ті страхіття! За всі вчинки, яких лісник допускався в ім'я людяности — щодня і щогодини грозила йому смерть. Багато лісників таки й згинули при тій своїй небезпечній праці.

Випадків звироднення, коли хтось задля грошей видав жида в руки „Гестапо", було дуже мало, як вийнятки з правила. Але де нема покидьків суспільства?

І в жидів такі бували. В Перемишлянах жидівський „поліцист" (жидівська поліція була створена німцями для служби по ґеттах) витягнув за волосся з пивниці свою власну кревнячку і віддав в руки Гестапо. Були й такі, що зраджували людей, в яких переховувались, і тих людей німці стріляли на їх власному обійсті. Очевидно, що за такі одиничні випадки не можна обвинувачувати жидівського народу.

Надлісництво Якторів — це лише одно з багатьох, що в такий самий спосіб охороняли жидів у своїх лісових нетрях.

Приємно бачити познаки, що помалу проясноюються і кращають українсько-жидівські відносини. Треба, щоб, усупереч бажанням наших спільних ворогів, новітніх чорносотенців і всіх „ібершменшів", вони якнайскорше наладнались і затіснились, для спільного добра тепер і в майбутньому.

● **Рожера Стефана,** редактора „невтрального" французького тижневика „Франс-Обсерватер", арештовано за те, що в травні минулого року він видрукував статтю п. з. „Рапорти генералів" з точним звідомленням про ситуацію на індокитайському фронті. Слідство, ведене від осени мин. р. про викрадання таємних документів з Державного Комітету Безпеки, виявило, що матеріял до цієї статті взято з військового звідомлення.

Хорватський літературний вечір в Ню Йорку

Хорватська Академія в Ню Йорку, основана для об'єднання наукових і мистецьких хорватських сил на еміґрації, улаштувала 25 лютого авторський вечір двох хорватських письменників молодої ґенерації, Нади Кестерчанек і Анте Нізетео. Перед невеличкою авдиторією автори прочитали уривки своїх найновіших творів. Нада Кестерчанек, знана дещо українському читачеві з її оповідання „Три помаранчі", що появилось минулого року в українському перекладі у филаделфійській „Америці", прочитала це саме оповідання хорватською мовою. (Це оповідання ввійшло і до збірки її оповідань англійською мовою). Героїня його українка Соня, одна з тисячів таких же Сонь, що їх доля під час останньої воєнної завірюхи загнала далеко від рідного краю, на важку працю для німецької воєнної машини, потім зігнала їх в табори утікачів після закінчення війни, потім ... переїзд до Америки. Тема актуальна, взята з масового явища останньої війни, пересування мільйонів бездомних людей і їх конфлікти серед чужого середовища. Це тема й іншого оповідання, яке пані Кестерчанек прочитала англійською мовою. Розмова втікача з еміґрантським урядовцем, що репрезентує холодний закон. Авторка прочитала ще й короткий есей: „Дві Америки", в якому влучно малює риси людини великого міста і т. зв. провінції. Вона кинула світло на величезні різниці поміж тими двома середовищами. „В великому місті ми вибираємо середовище, говорила авторка, провінція вибирає його сама для нас". — Нада Кестерчанек живе у Вілкіс Беррі, Па., працює управителькою бібліотеки каледжу, в якому її чоловік, д-р Станко Вуїца є професором загальної філософії.

Другий автор, що брав участь у тому самому літературному вечері, визначний поет молодшої ґенерації хорватських письменників Анте Нізетео. Ще перед війною вийшла в Хорватії збірка його поезій, співпрацював він в „Хорватській Ревії" і інших літературних виданнях. Тепер живе в ЗДА. Анте Нізетео прочитав кілька коротких музично - побудованих поезій і два розділи широко закроєного роману „Сон і дорога Адріяни Скорбної". Адріяна, що, як і її предки, жила на одному з островів побережжя Дальмації, де тільки камінь і де тільки несамовита праця і любов до місця батьків в силі зберегти існування гордих мешканців. Цей камінь відогнав Адріяниного чоловіка на заробітки в Америку. Адріяна осталася з сином і двома дочками. Прийшла війна, і Адріяна не мала можливости і повідомити чоловіка, що їх син загинув, а дочка пішла в ліс з партизанами. Коли прошуміла шалена балканська війна і дещо успокоїлось, Адріяна виганя від праці і терпіння їде до свойого чоловіка за океан. Тут відбувається зустріч двох старців, що стратили молодість, по свойому зруйнованих, а ще й собі зовсім чужих: І коли її чоловік повертається вечером з праці, куди він день-в-день двадцять років ходив, пояснює свойому гостеві з далекої Дальмації, своїй дружині техніку, на яку вона глуха! Нізетео описав цю зустріч майстерно і з великим хистом обсервації, і держав слухачів в правдивому напняттті, але цей розділ був причиною і критичних уваг під час дискусії над прочитаними творами.

Дискусія була остільки цікава, що вона, немов відбувалась на українській літературній зустрічі. Це, мабуть, напрям дискусії усіх еміґрантів. Питання, яке місце має еміґрантський письменник в новій країні побуту. На цьому хорватському літературному вечері були висловлені і Шерехові думки з останнього літературного вечора „Слова" в Ню Йорку і думки більш компромісові і, очевидно, які в нас були думки і самозадовільні в відношенні до американської дійсности. Один з дискутантів закинув обом авторам тенденційність їх персонажу в відношенні до американського життя і односторонню його інтерпретацію. З об'єктивної точки зору, ці закиди слушні. Але об'єктивність безсила перед фактом, коли Нізетеова Адріяна, зітліла від праці, в телевізії, яку її чоловік пояснює, що це так якби кіно і радіо разом, бачить замість фактичної програми дальматійський камінь, в якому вона ціле життя порпалася. Тут важко найти об'єктивне вияснення, і дискусія над тим і не закінчилася, бо вона загалом нескінчена. Вона тільки свідчить про те, що письменник еміґрант стоїть на роздоріжжі, як і його персонаж, між своєю молодістю і новим окруженням, якого він ще не є складовою частиною, і це трагедія кожного еміґрантського письменника. Але справа, може, й не так безнадійна. Шукання розв'язки потрібне і ніколи не буде забагато зрівноваженої і спокійної дискусії на ту тему. Не була згадана в дискусії хоч би така можливість, хоч її можна трактувати як тільки переходову творчу стадію письменника: Письменник міг би змінити тему на таку, яка була б позбавлена сантименту, що згори детермінує твір і робить його сантиментальним. Можливо, що це могла б бути тільки письменникова ляборатор/йна вправа, але є можливості, що після таких вправ може б і „близькі серцю" теми не виходили сантиментально.

Авторський вечір Нади Кестерчанек і Анте Нізетео відбувся перед маленькою авдиторією, перед жменею запрошених тільки тих, що мають деяке відношення до літератури чи мистецтва загалом, і це дало можливість учасникам дискусії висловлювати свої думки вільно, не оглядаючись на спроможності сприймання ширшої авдиторії.

Яків Гніздовський

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

50-ліття народин Івана Дужанського.

50-ліття народин нашого відомого діяча і бизнесмена в Шикаґо, п. Івана Дужанського, дало добру нагоду його родині, численним приятелям та співпрацівникам на громадській ниві — та в бизнесовій праці уладити йому в Ля Сел Готелі преґарну несподіванку-прийняття в суботу, дня 26 березня ц. р. До спільної вечері у репрезентативній залі цього ж готелю засіло около 150 осіб, між ними Всч. О. Ігумен Володимир Ґавліч, президент УККА — проф. Лев Добрянський, голова НТШ — проф. Роман Смаль Стоцький, о. Тадей Лазор, ЧСВВ, д-р Мирослав Сіменович з родиною, адв. Богдан Пелехович з родиною, представники УНСоюзу з гол. радним Т. Шпікулою і б. гол. радною А. Васильовською на чолі, численні представники бизнесового світу і професіоналістів, зокрема Управа і члени Товариства Українських Бизнесменів і Професіоналістів в Шикаґо та представники Ліґи Американців Українського Походження з її містоголовами — пп. Филипом Васильовським і д-ром Володимиром Поміркoм на чолі. Ювилят є довголітнім працівником обидвох цих установ і останніми літами головою, дальші представники різних установ і організацій міста Шикаґо та поважних громадян і громадянок і численної молоді. Зокрема Хор Парафії Святого Николая з її диригентом п. В. Іванковим явився у компleті, окрашуючи програму цього прийняття гарними співами і „многолітствіями" в честь Ювілята і його Дружини — Катерини.

З приводу цього свята переслали Ювілятові сердечні ґратуляції визначні представники американського громадянства, як сенатор ЗДА — Еверет МкКінлі Дірксен, відома конґресменка Марґарет Стітт Чорч, генерал 5-ої Армії Чарлз Н. Детшер, мейор міста Шикаґо, а дальше визначні представники церковних кругів як о. протоігумен Микола Когут, ЧСВВ, о В. Лотоцький з Ню Йорку, о Константин Бердар з Лос Енджелес, Кал., голова УНСоюзу — Дмитро Галичин і багато інших поважних громадян з різних частин ЗДА.

Головними промовцями були о. ігум. В. Ґавліч, проф. Р. Смаль-Стоцький, проф. Л. Добрянський та мец. В. Ничай, які гідно використали таку рідку хвилину для відзначення заслуг Ювілята та рідких прикмет його характеру, що своєю чесністю, працьовитістю, сумлінністю і самопосвятою, а при тому й скромністю, зумів вибитися не тільки в крузі своєї численної Шикаґівської Громади, але й цілої українсько-американської спільноти, що доброю радою, ділом і грошем служив та служить їй від своєї ранньої молодости з повною користю.

Як добрий бизнесмен - фахівець, зокрема у молочарському промислі, зумів дійти у чисто американському середовищі, де не так то легко вибитися, до вимкових успіхів та гарних зв'язків у впливових політичних, громадських, господарських і церковних колах — а це завдяки свойому знанню, особистій культурі та всіх з'єднуючим товариським прикметам. Це й уможливлювало йому у потребі відповідно і гідно зарепрезентувати і нашу Громаду.

І ще одної прикмети не забули підкреслити промовці, а це патріотизм — уміння гарно поєднати і згармонізувати так у публічному, як і приватному житті і поступованні любов до України і до прибраної Батьківщини — Америки. Доказам цього не тільки сам Ювилят, але й його родина, зокрема тут народжені діти — Іванна й Іван, — що йдучи слідами Батька, присвячують немало часу і труду для українсько - американських організацій, яких є членами, і своїй Церкві.

У всяких важних для Шикаґівської Громади чи цілої українсько - американської спільноти моментах Ювилят виявляв максимум заінтересування й енерґійної співпраці, не раз зі шкодою для власних інтересів. Якщо йде, наприклад, про незвичайно важливу у житті нашої спільноти після останньої війни проблему переселення скитальців, вложив він незвичайно богато енерґії — чи це йшло про придбання перших основних фондів для тоді щойно заснованого ЗУАДК-у, коли Шикаґівська Громада перша відгукнулася княжим даром на переселенчу акцію в 1946 році — у висоті коло $14,000, чи це йшло про черговий крок у тій акції — придбанні ашурансів, при чому Ювилят, завдяки широким зв'язкам і знайомствам з фармерськими кругами стейту Висканзин, зумів придбати з того тільки стейту близько 300 ашурансів на працю для наших скитальців, байдуже якого віровизнання, походження чи переконань. Зайво вичисловати дальші зусилля, що консеквентно випливали з масового напливу скитальців до гостинного Шикаґо. А про інші очевидно теж не можна забувати, чи це йде про очолювання Комітету Будови нової Школи Св. Николая, що увінчалися повним успіхом, клопотання про гідний перебіг різних національних Свят, включно із введенням „Українського Дня" з боку губернатора стейту і мейора міста, співпраця з Комісією Керстена і багато іншого.

Після промов, панна Наталка Чуба від Хору Святого Николая і д-р Михайло Кривий — містоголова Товариства Українських Професіоналістів і Бизнесменів — вручили Ювілятові, після коротких привітів, від членства цих організацій цінні подарунки.

Ювилят п. Іван Дужанський, — заскочений і зворушений цим несподіваним святом, що перемінилося у спонтанну маніфестацію для його особи, подякував короткою, але щирою і сердечною промовою, при чому з натиском підкреслив, що успіхи у громадській чи іншій праці залежали в рівній мірі від його співпрацівників, представників організацій та їхніх членів, бо вони жертвували і жертвують більше або менше свого часу і енерґії для загальної справи і вони є, так сказати б, вислідом спільного зусилля і запалу, а приписувати заслуги одній особі було б кривдячим для других працівників. Очевидно — успіхи в праці хоч би тільки в користь Шикаґівської спільноти були б ще кращими, якби наші зусилля були більше однозгідні і з'єднані, тимбільше, що витворені для нас обставини під теперішню пору серед суто американського середовища й інших національних груп є, назагал, багато більше сприятливі, чим були. Події хоч би останнього року вказують, що наша національна група зуміла знову вибитись після тяжких ударів і атак на неї від час війни, на одно із перших місць, у такій великій і многолюдній метрополії — як Шикаґо. Вдержати цей престиж і йти дальше — це вимагає від нас усіх немало праці і труду, бо недомагань, ніде правди діти, ще не мало.

Ця направду гарно зорганізована товариська імпреза-несподіванка, що пройшла серед милої, родинної атмосфери, принесла також користь і для „Національного Фонду" УККА, бо Ювилят, що все тямить про цей важний фонд, додав до свойого річного поважного датку, дальших $50 — на ту ціль, а багато гостей задеклярували свої окремі датки на „Н. Ф.". Оба достойні гості з подальших міст, а зокрема проф. Лев Добрянський від УККА і проф. Р. Смаль-Стоцький від НТШ, які зготували незвичайно тепле і сердечне привітання, зложили іменем Установ, що їх репрезентували, щиру подяку для Ювілята і Шикаґівської Громади за фінансову допомогу, що її ті Установи зазнавали і зазнають від них.

Товстмайстром цієї несподіванки був п. Волтер Велкий, що, треба признати, вив'язався зі своєї ролі блискуче.

Учасники розходилися з переконанням, що імпрези того роду не йдуть на марно, а є корисні і потрібні, бо в цей спосіб ввесь культурний світ принайменше тим способом відзначує ту сіру щоденну і безкорисну працю одиниць.

В. Н.

З наших буднів

ТРОХИ ВЕСНИ В СЕРЦІ

Питають мене: — звідки берете теми до фейлетонів, самі так видумуєте, чи люди вам помагають?..

Розуміється — добрі люди помагають. Підрятовують, так би мовити, подають проєкти, суґестії... Інколи не суґерують, а таки диктують:

— Вам би, кажуть, треба вдарити того і того типа, таку і таку партію! Треба їх провчити, спам'ятати, уразумити!

А я вам скажу просто з мосту, що мені, от, не хочеться когось провчати, бити, громити, давати лекції доброго тону! Такий в мене сьогодні настрій: недільно-квітний, раннє - тичинівський, яблуневоцвітний! —

Був, знаєте, в Парку і мав зустріч з... Весною. О, бой!.. Яке хвилююче переживання! Травники вже зелені, густі, як щітка, верба пустила бруньки, яблуні обсипаються рожево-мологним цвітом і пахнуть, мов „айскрім" з полуниць... І скрізь багато сонця.

Хотів я зразу так назвати цей фейлетон — „Багато сонця", та побоявся пп. критиків, що закинуть мені пляґіятик. Вкрав, скажуть, заголовок від Докії...

Ну, та й дісталося бідній Докії від тих же пп. критиків. І за що?.. За те, що відважилась написати ясну, погідну, оптимістичну книжку... Один пан критик (він же професор) має до неї претенсії — чому вона не зробила з репортажу майже „Американської Трагедії" в стилю Драйзера, чи Л. Сінклера. Іншого чорти беруть — чому під час подорожування авторки автобусом ні разу не зломалося колесо... Може тоді авторка побачила б хоч одну хмаринку на американському небі, яке виходить в неї таке криштально - чисте.

Ясно: і на сонці є плями, але ж де це написано, що письменник обов'язково мусить шукати плям на сонці?.. Докія написала „Багато неба". О. К. Нехай інший геній сяде та й напише, напр.: „Багато сміття", чи „Багато автомобільних випадків"... Це факт, що від тих випадків згинуло в Америці більше людей, як у трьох останніх війнах. Відкриєте газету, то вона аж рябіє від убивств, ґвалтів, грабунків, душогубств.

Ну, факт. А проте є факт, що Америка — це найбільш погідна, оптимістична, по - дитячому безжурна країна. Тільки під американським небом і сонцем могли вирости Марк Твейн, О. Генрі, чи незрівняний Віллі Раджерс, якого так любив покійний доктор Мишуга.

А от вам, на закінчення, історійка, ніби справді позичена в О. Генрі. А вона живцем взята з життя (і була надрукована в газеті „Дейлі Нюз"):

В м. Еульса, Оклагома, на автобусову станцію заїхав автом мр. Елвер Гуф із Ст. Луїс. „Редкеп", чи по-нашому, носій, Джан Бравн, заніс його валізку до автобуса і професійним звичаєм простягнув руку по т. зв. „типса". Цікаве — скільки дасть, кводра, чи півдоляра, подумав мимоходом.

Не дістав ні кводра, ні півдоляра. Містер Гуф подав йому ключ від свого авта і свій „лайсенс" та сказав:

— Бери собі цю машину, бо я маю з нею по-дорозі більше клопоту, як пожитку.

Джан Бравн не вірив власним очам... Сів у машину, застартував — їде. Поїхав на поліцію, показав папери — все в порядку. Заїхав до торговця самоходами — той з першої руки дає за авто 90 долярів...

Скажіть — чи така одна історія не настроює вас до світу доброзичливо, погідно, по-генрівському?..

Ікер.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Дня 2. квітня 1955 о год. 4-ій попол. в приміщенні Редакції „Свободи" відбулися річні загальні збори 25 Відділу, на яких затверджено звіт уступаючої Управи, рахунковий звіт за діловий рік 1954 та уділено абсолюторію уступаючій Управі. На тих зборах перевибрано Управу і Контрольну Комісію. В склад Управи ввійшли: ред. А. Драган, голова; А. Бук, містоголова; п-ні Йозефіна Гібонс, фін. секр.; П. Постолюк, рек секр. Контр. Комісія: П. Филик, голова; І. Дзядів, М. Тарапацький, члени. Рівно ж вибрано 2-ох делеґатів на Шостий Конґрес Американських Українців: п-ні Йозефіна Гібонс і Петро Постолюк.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Т-во У. Н. Дому, Відд. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 14. квітня, о год. 8-ій веч., у власнім домі при 831 Joseph Ave. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо маємо деякі справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Кучмій, пр.; В. Гнатків, кас.; Г. Кучмій, фін. секр.; В. Гурянський, рек. секр.

✝

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

З великим смутком повідомляємо про смерть члена Фундації УВАН у США знаного видавця

АНТОНА АНДРІЙОВИЧА БІЛОУСА

померлого 6. квітня 1955 року.

Дружині Покійного Галині Автономівній і всім друзям та знайомим Його висловлюємо наше глибоке співчуття.

Управа УВАН у США.

✝

У глибокому смутку повідомляю Приятелів і Знайомих, що в середу, 6-го квітня 1955 р. о год. 9:55 ранку помер у лікарні в Ню Йорку у 63-му році трудящого життя

АНТОН АНДРІЙОВИЧ БІЛОУС

український видавець.

Панахида відбудеться в п'ятницю, 8-го квітня о год. 8. веч. в похоронному домі Петра Яреми при 7 вул., а в суботу, 9-го ц.м. тіло Покійного буде перевезене для похоронної відправи до Свято-Троїцької церкви при 21-ій вулиці.

ГАЛИНА БІЛОУС, дружина.

✝

ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО „КНИГОСПІЛКА" В НЮ ЙОРКУ

з сумом повідомляє українське громадянство про наглу смерть ГОЛОВИ „Книгоспілки"

Антона Андрійовича БІЛОУСА,

що сталася 6-го квітня ц. р., о 9-ій год. ранку.

Члени Т-ва „Книгоспілки" висловлюють глибоке співчуття дружині Покійного пані Г. А. Білоус.

ЧЛЕНИ ВИДАВНИЧОГО Т-ВА „КНИГОСПІЛКА"

Висловлюємо глибоке співчуття ВАРВАРІ МИКОЛАЇВНІ КОРДА (родом із Перемишляни, Галичина) з приводу смерти її мужа

СТЕПАНА КОСТЯНТИНОВИЧА КОРДИ

який родився 1892 р. в с. Римовець-Каричинець, Летичівського повіту на Поділлі, помер 2-го квітня 1955 р. в Ню Йорку, проживши 40 років поза межами Рідного Краю.

О. і Ф. БРАЖНИК та М. і Ю. ЛАВРІНЕНКО.

Бувші учениці Української Жіночої Семінарії і Гімназії „Рідна Школа" в Стрию замість квітів на могилу свого довголітнього професора

бл. п. **МИКОЛИ КОКОЛЬСЬКОГО**

складають 20 дол. на Пластові табори в Німеччині.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.